

13.12.2017

MAASEUTUPOLITIIKAN NEUVOSTO (MANE)

Aika: Keskiviikko 13.12.2017 klo 10.30–12.30

Paikka: SOSTEn tiloissa, Yliopistonkatu 5, 6. kerros (ns. Heinolan talossa), Helsinki

Paikalla: Jari Leppä, puheenjohtaja
Markku Granander
Jussi Halttunen
Antti Hautaniemi
Antonia Husberg (siht.)
Sampo Juhajoki
Susanna Kallama
Rikard Korkman
Kari Latvus
Kaisa-Leena Lintilä
Timo Lähdekorpi
Katja Matveinen
Ari Niiranen
Håkan Nystrand
Reijo Petrell
Marko Pukkinen
Maaret Pulliainen
Sanna Sihvola
Marjo-Riitta Tervonen
Eira Varis
Tapani Veistola
Kari Virranta
Anne-Marie Välikangas
Jyrki Wallin
Paula Yliselä
Markus Österlund / Ann-Sofi Backgren
Perttu Pyykkönen
Christell Åström (pääsiht.)

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 10:30.

2. Edellisen kokouksen 24.10.2017 muistion hyväksyminen

Päätös:

Hyväksyttiin edellisen kokouksen muistio.

3. Jäsenmuutokset

- Yksikön johtaja Risto Murto nimetään liikenne- ja viestintäministeriön jäseneksi Kari Ojalan tilalle
- Ylitarkastaja Katariina Vuorela nimetään liikenne- ja viestintäministeriön varajäseneksi Kaisa Kuukasjärven tilalle
- Kehitysjohtaja Tuomas Perheentupa nimetään Suomen Kylät ry:n varajäseneksi Risto Matti Niemen tilalle. Samalla korjataan Suomen Kylätoiminta ry:n nimi Suomen Kylät ry:ksi Suomen Kylätoiminta ry:n syyskokouksen 30.11.2017 päätöksen mukaisesti.

- Koulutussuunnittelija Pia Mustonen nimetään Maaseudun Sivistysliiton varajäseneksi, Elina Vehkalan tilalle

Päätös:

Merkittiin jäsenmuutokset tiedoksi.

4. Sote-järjestötoimintaa koko maassa

Kuultiin SOSTEn pääsihteerin Vertti Kiukaan esitys. Kiukas kertoi, että järjestöt ovat olleet keskeisiä toimijoita sote-palvelujen tuottamisessa sekä ennaltaehkäisevässä hyte -työssä myös maaseudulla. SOSTEn jäsenjärjestöt ovat pitkälti monialajjärjestöjä. Jäsenistössä on tuhat palvelua tuottavaa järjestöä.

Kiukas totesi, että järjestötoiminnassa on tapahtunut muutoksia. Moni jäsenjärjestö on purkanut organisaatiostaan välitason. Tämä herättää kysymyksen siitä, kuka toimii keskustelukumppanina uusien maakuntien kanssa, huomioi Kiukas.

Kiukas kertoi, että keskimääräinen julkinen avustus on kuntatasolla 600 euroa. Palvelukysyntä kasvaa. Kuntoutus on suuri osa palvelukokonaisuutta. Kuluneen vuoden aikana järjestökentällä on toteutettu erittäin suuria liiketoimintakauppoja, esimerkkinä tästä Kiukas mainitsi Diakonissalaitoksen ja Hengitysliiton, joka möi kuntoutustoimintansa. Ostajana on pääsääntöisesti ollut iso konserni, joka käy kauppaa myös kuntien kanssa.

Sote-uudistukseen ja osallisuuteen liittyen Kiukas totesi, että sote-toimijoita on pääsääntöisesti otettu hyvin mukaan prosessiin. Ongelmia on esiintynyt HUS:in alueella. Kiukas painotti, että sote-uudistuksessa on välttämätöntä osallistaa järjestöjä, joiden ääni kumuloituu jäsenten arjesta.

Keskustelussa kysyttiin, kuinka suuri osa palvelumarkkinoista on ollut järjestöpuolen toimijoilla. Vastauksena Kiukas totesi, että yksittäiset isot kaupat heilauttavat tilastoja. Terveyspuolella osuus on n. viisi prosenttia ja sosiaalipalvelujen puolella kolmannes kokonaisuudessa jakaantuu yksityisen sektorin ja kolmannen sektorin välille. Kiukas korosti, että isotkin sote-palveluntuottajat ovat yhtiöittäneet omaa toimintaansa. Enää ei ylläpidetä kansallista rekisteriä siitä, onko sote-toimija yksityinen vai kolmannen sektorin toimija.

Kysyttiin, näkeekö SOSTE enemmän uhkia vai mahdollisuuksia sote-uudistuksessa. Kiukas totesi, että tilanne on enemmän uhkaava kuin positiivinen. Hän totesi, että jos kunnat aidosti mieltävät terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen kysymykset tärkeiksi, antaa tämä suuren mahdollisuuden järjestöille. Kunta-järjestö-kumppanuutta tulee syventää, Kiukas kommentoi ja painotti, että järjestöjen tulee luoda jonkinlaiset rakenteet, joiden kautta käydä keskustelua kunnan kanssa. Uhkana on, että palvelumarkkinoita ei synny maakunnissa.

Keskustelussa korostettiin, että uudistus halutaan nähdä mahdollisuutena esimerkiksi PK-yrityksille. Painotettiin henkilökohtaisen budjetin ja asiakassetelin käyttöön ottoa. Todettiin, että uudet maakunnat asettavat kriteeristön, joka mahdollistaa tai rajaa pois pienet paikalliset palveluntuottajat. Uudistuksen mukanaan tuomat muutokset kilpailutuksiin nostettiin myös keskusteluun. Kysyttiin, miten käy pienten paikallisten palveluntuottajien, jos ja kun kilpailutusten koko kasvaa kuntakohtaisista pienemmistä volyymeistä koko maakunnan volyyymiin?

Keskustelussa todettiin, että sosiaalipolitiikasta on käyty vähän keskustelua uudistuksessa, mikä johtunee sote-kentän rahavirtojen monimutkaisuudesta. Painotettiin järjestöjen merkittävää roolia julkisen sektorin kumppanina ja arjen palautteen välittäjinä. Kerrottiin, että valtioneuvoston tutkimus-, ennakointi-, arviointi- ja selvitystoiminnassa on käynnistymässä selvityshanke, jossa tarkastellaan osuustoimintamuodon määrää ja luonnetta sote-sektorilla. Hankkeessa haetaan tietoa mahdollisuuksista ja tehdään kansainvälinen vertailu.

Painotettiin, että jokaiseen maakuntaan tulee perustaa järjestöpuolen neuvottelukunta. Hyviä malleja Pohjois-Karjalasta ja Lapista tulee levittää ja hyviä kokemuksia jakaa. Tämä vaatii myös järjestökentän aktivointia.

*Päätös:
Kuultiin esitys, keskusteltiin ja merkittiin tiedoksi.*

5. Turvallisuutta Harvassa -raporttiluonnos 2017

MANE kuuli Suomen Pelastusalan Keskusjärjestön tutkijan Heikki Laurikaisen esityksen. SPEK ja Harvaturva-verkosto päivittää sisäministeriön *Turvallisuutta Harvassa* raporttia vuodelta 2014. Laurikainen selosti raportin taustasta ja sisäministeriössä päätetystä ohjelmatyöstä. Ohjelmatyön päätyttyä harvaan asutun maaseudun turvallisuusasiat ovat jääneet vähälle huomiolle, kuten esimerkiksi sisäisen turvallisuuden strategiassa, Laurikainen totesi. SM:n harva-asiantuntijaverkosto siirtyi SPEKin koordinoinnin alle. Verkostossa toimii 17 eri viranomaista ja järjestöä sekä asiantuntijoita.

Laurikainen kertoi raportin keskeisimmistä havainnoista. Huolet ovat pitkälti samat kuin edellisessä raportissa ja liittyvät etenkin infrastruktuuriin ja turvallisuuspalveluihin. Tyytymättömyyttä koetaan erityisesti poliisipalveluja kohtaan ja alemman tieverkon rapautuminen herättää turvattomuuden tunnetta. Turvallisuuden tunteeseen vaikuttaa esimerkiksi poliisin näkyvyys. Myös kasvanut susikanta herättää huolta. Lähellä piti -tapauksia on rekisteröity. Laurikainen totesi, että on syytä pohtia, mitä asian eteen voidaan tehdä.

Laurikainen totesi, että on havaittavissa, että väki vähenee. Esimerkiksi sopimuspalokunnilla on rekrytointivaikeuksia. Korvauspolitiikka ja puoliammatillisen työn kuormittavuus eivät riitä vapaaehtoistoiminnan kiinnostavuuteen. Juurisyyt ovat hankalia, Laurikainen totesi.

Laurikainen kysyi, kuuluvatko harvaan asutun maaseudun turvallisuuteen liittyvät kysymykset ja huoli kansallisissa poliittisissa neuvotteluissa. Hän painotti, että turvallisuuskysymyksiin vaikuttavat keskeisesti myös sähkövarmuus ja tietoliikenneinfrastruktuuri. Laurikainen totesi, että tulevaisuudessa yhteydet tullevat olemaan varmemmat, mutta lähtökohtaisesti maaseudun asukkaat tulevat olemaan eriarvoisessa asemassa esimerkiksi sähkökatkoksien pituuksiin liittyen.

Laurikainen korosti, että turvallisuusasioita tulee pohtia yhdenvertaisuusnäkökulmasta. Missä menee raja ja kuinka paljon kauemmin saa kestää ennen kuin pelastuspalvelu on paikalla ja käytettävissä, Laurikainen kysyi.

(Puheenjohtajuus vaihtui klo 11.35. Puheenjohtajana toimi klo 11.35 alkaen Sanna Sihvola maa- ja metsätalousministeriöstä.)

Keskustelusta todettiin, että huolet ovat samat luonnonvara-alojen osalta esimerkiksi sähköjen ja tietoliikenneinfrastruktuuriin liittyen. Todettiin, että mukana on suuria taloudellisia intressejä. Yrittäjiä huolettaa myös poliisipalvelujen saatavuus.

Susikannasta todettiin, että laumailmiö huolestuttaa eniten. On paikallisesti ongelmallisia ja haastavia tilanteita.

Kysyttiin, onko raportista tulossa suosituksia esimerkiksi yhteistyön kehittämiseen ja innovaatioihin liittyen. Miten ja millä tavalla paikallisesti, alueellisesti ja kansallisesti tulisi tarttua ongelmiin? Kerrottiin, että Norjassa on hankittu 60 lentokonetta, millä tavoitellaan nopeampaa palvelujen siirtoa alueille.

Todettiin, että tieverkko ja infra ylipäätään ovat paitsi turvallisuuskysymys myös tärkeitä koko kansantalouden näkökulmasta, mikä on osoitettu ajankohtaisessa katsauksessa. Talouden ja turvallisuuden välillä tiestö on selkeä kytkös.

Laurikainen kertoi, että tammikuussa on aikomus järjestää raporttiin liittyvä loppuseminaari.

*Päätös:
Kuultiin esitys, keskusteltiin ja merkittiin tiedoksi.*

6. Maaseutupolitiikan neuvoston toimintasuunnitelma 2018

Kuultiin pääsihteeri Christell Åströmin esitys ja käytiin keskustelua. Keskustelussa korostettiin maaseutuvaikutusten arviointi -menetelmästä tiedottamista ja sen käyttöön oton edistämistä. Todettiin, että MVA on aputyökalu uudistuksissa tehtäviin strategisiin linjauksiin. Korostettiin yhteistyötä yrittäjyysarvioinnin viestinnän kanssa.

Päätös:

Hyväksyttiin MANEn toimintasuunnitelma vuodelle 2018

7. Maaseutupoliittinen julkilausuma

Kuultiin Christell Åströmin esitys julkilausuman jatkotoimenpiteistä.

Päätös:

Kuultiin esitys, keskusteltiin ja päätettiin julkilausuman jatkotoimenpiteiden avoimesta keskustelusta ja tiedon jakamisesta sähköisellä verkostotyöalustalla.

8. Maaseutuparlamentti 2020

Kuultiin Christell Åströmin esitys seuraavan kerran järjestettävän Maaseutuparlamentin aikataulusta.

Päätös:

Päätettiin Maaseutuparlamentti -tapahtuman seuraavaksi ajankohdaksi lokakuu 2020.

9. Muut asiat

- Lausunnot: http://www.maaseutupolitiikka.fi/julkaisut_ ja_materiaalit/lausunnot
- Euroopan maaseutumanifesti (LIITE 5)
- MANEn kevään kokousajat:
 - 28.3.2018 klo 9-11
 - 6.6.2018 klo 9-11.00. Huom. Kokousta seuraa MANEn retkipäivä maaseutumatkailun ja maaseutuvaikutusten arviointi -merkeissä. Alustava aikataulu klo 11–17.30. Kohde/kohteet Uudellamaalla.

Päätös:

Todettiin ja merkittiin tiedoksi.

10. Kokouksen päättäminen

Kokous päätettiin klo 12:30